SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2180

av Nadja Awad m.fl. (V)

En trygg sjukförsäkring

Innehåll

Förslag till riksdagsbeslut 2
1 En trygg och behovsstyrd sjukförsäkring 6
2 Sjukförsäkringens historiska utveckling 7
3 Sjukförsäkringens mål, styrning och rättssäkerhet 8
3.1 Mål och syfte 8
3.2 Upprättelse för de utförsäkrade 9
3.3 Rättshjälp, överklaganden och återkrav 9
4 En individuell och sammanhållen sjukskrivningsprocess 11
4.1 Rehabiliteringskedjan och befintligt skick 11
4.2 Flexiblare sjukskrivning, studier och arbete 12
4.3 Sjukpenningsgrundande inkomst och stöd till personer utanför försäkringen 13
5 Sjuk- och aktivitetsersättning 14
5.1 Villkoren för ersättning 14
5.2 En utvecklad trygghetspension 15
5.3 Ersättningsnivåer och kommunala avgifter 16
6 Förebyggande arbete, rehabilitering och återgång i arbete 17
6.1 Preventions- och rehabiliteringsersättning 17
6.2 Arbetsgivarens ansvar 17

6.3 Försäkringskassans stöd, samordning och resurser 18
7 Ekonomisk trygghet vid sjukdom 20
7.1 Karensavdraget 20
7.2 Indexering och ersättningsnivåer inom socialförsäkringen 21
7.3 Sorgepeng 22
8 Arbetsskadeförsäkringen 22

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att ta fram ett syfte för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen med lydelsen ”att individen ska återfå arbetsförmåga och därmed kunna återgå i, eller kunna söka, arbete samt säkerställas ekonomisk trygghet under processen” och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om ändringar i målet för utgiftsområde 10 till ”att ge ekonomisk trygghet vid sjukdom och ett effektivt stöd för att individen ska återfå arbetsförmågan och återgå i arbete” och låta det vägleda Försäkringskassans regleringsbrev och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en kriskommission för sjukförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka rätten till rättshjälp och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över konsekvenserna av propositionen Snabbare och enklare verkställighet av myndighetsbeslut (2021/22:206) och återkomma med förslag om hur de problem som uppstått kan åtgärdas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att pausa alla återkrav inom socialförsäkringen och

assistansen, förutom de som grundas på avsiktligt fusk, och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om hur återkraven kan genomföras på ett rimligt och rättssäkert sätt som inte drabbar enskilda orimligt hårt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa rehabiliteringskedjan till förmån för en återgång till steg-för-steg-modellen med nödvändiga ändringar och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om förändringar i sjukförsäkringen som gör det möjligt att bedöma arbetsförmågan hos den försäkrade utifrån dennes befintliga skick och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på mer flexibla regler avseende den möjliga omfattningen av en sjukskrivning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om utvidgad rätt till studier under rehabiliteringen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur återgången till arbete efter sjukskrivning kan underlättas genom anställningar med statligt stöd och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att förbättra systemet med sjukpenninggrundande inkomst utifrån förslagen i Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:30) och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur de individer som har medicinska begränsningar, saknar sjukpenninggrundande inkomst och uppbär försörjningsstöd kan få stöd för att kunna återgå i eller få arbete och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att kravet för att beviljas sjukersättning bör baseras på de treårsperioder som löper mellan att rätten till ersättning prövas och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsmarknadsbegreppet i sjuk- och aktivitetsersättningen bör ändras till det som används vid prövning av rätt till sjukpenning och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att förbättra sjuk- och aktivitetsersättningen utifrån förslagen i SOU 2021:69 och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur trygghetspensionen kan utvecklas till en behovsprövad övergångspension som kan beviljas från 60 års ålder, i enlighet med de principer som anges i motionen, och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att höja ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen till 80 procent av antagandeinkomsten och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att höjd garantinivå i sjuk- och aktivitetsersättningen inte ska leda till höjda kommunala avgifter för den enskilde och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag baserade på betänkandet En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69) och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarnas drivkrafter att hålla sjukfrånvaron nere och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarens skyldighet att konsultera en expertresurs vid återgång i arbete genom reglering i 30 kap. 6 § SFB enligt betänkandet Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24) och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Myndigheten för arbetsmiljökunskap i uppdrag att samla in, sammanställa och sprida kunskap om arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Försäkringskassan i uppgift att, inom ramen för sitt ansvar i 30 kap. SFB, bistå försäkrade som är i behov av stöd i kontakter med andra aktörer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen i enlighet med betänkandet Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24) och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur hälso- och sjukvårdens lämnande av medicinska uppgifter inom ramen för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen kan underlättas och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att ändra Försäkringskassans samordningsansvar till en samordningsskyldighet och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att behandlande läkares bedömningar och läkarintyg från denne ska uppvärderas och att samordningen mellan sjukvården och Försäkringskassan ska förstärkas och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med åtgärder som säkerställer att Försäkringskassan har de resurser som myndigheten behöver, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa karensavdraget och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att indexera tak och ersättningsnivåer i socialförsäkringen enligt principerna beskrivna i motionen och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att taken i sjukförsäkringen bör höjas så att 80 procent av löntagarna har inkomster under taket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att höja taket i sjukpenningen för arbetssökande till 753 kronor per dag och inkomstindexera det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa bestämmelserna om sjukpenning på fortsättningsnivå så att den som har sjukpenning i över ett år fortsatt får 80 procent av SGI, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör indexera nivåerna på sjukpenning i särskilda fall och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om hur ett system med sorgepeng skulle kunna införas i Sverige med inspiration från det norska och danska systemet och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att förbättra arbetsskadeförsäkringen utifrån förslagen i En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring – för bättre ekonomisk trygghet, kunskap och rättssäkerhet (SOU 2023:53) och tillkännager detta för regeringen.

1 En trygg och behovsstyrd sjukförsäkring

Alla kan bli sjuka. Sjukförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet när sjukdom eller funktionsnedsättning begränsar arbetsförmågan och samtidigt ge stöd till rehabilitering och återgång i arbete. Försäkringen ska därför vara förutsägbar och finnas där oavsett yrke, inkomst eller anställningsform.

En generell sjukförsäkring är central för jämlikheten. Den minskar risken för fattigdom, fördelar resurser efter behov och gör tryggheten mindre beroende av privata försäkringar eller stöd från anhöriga. När alla omfattas av samma system stärks både tilliten och viljan att gemensamt finansiera tryggheten.

Under lång tid har försäkringen präglats av åtstramningar, fasta tidsgränser och styrning mot låga sjuktal. Människor har utförsäkrats, förlorat sin sjukpenninggrundande inkomst eller hänvisats till försörjningsstöd trots medicinska begränsningar. Kostnader och ansvar har därmed vältrats över på kommuner, familjer

och enskilda. Den utvecklingen har också försvagat försäkringens legitimitet och gjort vägen tillbaka till arbete mer osäker för många.

Vänsterpartiet vill i stället ha en behovsstyrd sjukförsäkring. Ohälsa ska förebyggas genom ett hållbart arbetsliv, fungerande vård och tidiga rehabiliteringsinsatser. Den som är sjuk ska bedömas individuellt och vara ekonomiskt trygg under vägen tillbaka till arbete. Insatserna ska utgå från individens faktiska förutsättningar och sättas in när de gör störst nytta.

2 Sjukförsäkringens historiska utveckling

Sjukförsäkringen har under lång tid förändrats i takt med olika regeringars politiska prioriteringar. Den borgerliga regeringen 2006–2014 genomförde omfattande åtstramningar. Rehabiliteringskedjan med fasta tidsgränser infördes, den tidsbegränsade sjukersättningen avskaffades och villkoren för permanent sjukersättning skärptes. Dessutom infördes en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen, den s.k. stupstocken. Efter 2,5 år (914 dagar) skulle det inte finnas någon möjlighet att vara fortsatt sjukskriven, med begränsade undantag. Omkring 100 000 personer utförsäkrades och många förlorade sin sjukpenninggrundande inkomst eller hänvisades till försörjningsstöd. Förändringarna har ofta genomförts utan tillräcklig hänsyn till hur olika delar av försäkringen påverkar varandra.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen som tillträdde efter alliansen avskaffade den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen och genomförde senare flera förbättringar efter krav från Vänsterpartiet. Samtidigt styrdes Försäkringskassan under flera år mot ett mål om låga sjuktal. Det bidrog till stramare bedömningar, fler avslag och minskad tilltro till myndigheten. Människor kunde bedömas som arbetsföra av Försäkringskassan men samtidigt anses för sjuka för att få stöd av Arbetsförmedlingen. Resultatet blev ett system där rätten till ersättning i alltför hög grad kunde förändras genom myndighetsstyrning snarare än lagändringar.

Under de senaste åren har flera utredningar lämnat förslag om en mer förebyggande, rehabiliterande och rättssäker sjukförsäkring. En del förbättringar har genomförts, bland annat flexiblare undantag i rehabiliteringskedjan och trygghetspension för äldre försäkrade. Många centrala förslag om sjuk- och aktivitetsersättning, SGI, rehabilitering och samordning har däremot inte genomförts. Det finns därför ett omfattande kunskapsunderlag för reformer som regeringen bör ta till vara.

Utvecklingen visar att sjukförsäkringen behöver långsiktiga mål som står fast över regeringsskiften. Försäkringen ska inte användas för att pressa ned sjuktalen genom hårdare bedömningar. Den ska ge ekonomisk trygghet, förebygga utslagning och ge varje försäkrad ett individuellt och sammanhållet stöd tillbaka till arbete. Reglerna måste vara begripliga för den försäkrade och ge myndigheterna förutsättningar att arbeta långsiktigt. Kort sagt måste sjukförsäkringen reformeras om och åter bli en stark och tillförlitlig del av det svenska välfärdssystemet.

3 Sjukförsäkringens mål, styrning och rättssäkerhet

3.1 Mål och syfte

Sjukförsäkringen ska styras av människors behov av trygghet och rehabilitering, inte av mål om ett visst antal sjukdagar. Ett gemensamt syfte för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen skulle ge alla aktörer en tydlig riktning och minska känsligheten för skiftande politiska krav. Målen måste samtidigt göra det möjligt att följa upp om den försäkrade får rätt stöd och ersättning i rätt tid.

Den 27 april 2020 lämnade den nationella samordnaren för en välfungerande sjukskrivningsprocess slutbetänkandet *Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess* (SOU 2020:24). I betänkandet föreslås bl.a. att ett tydligt gemensamt syfte med sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen formuleras och görs vägledande för alla aktörer i processen. Ett sådant syfte skulle kunna bidra till en mer långsiktig styrning av sjukförsäkringen där Försäkringskassan blir mindre känslig för olika regeringars varierande målsättningar. Betänkandets föreslagna syfte lyder ”att individen ska återfå arbetsförmåga och därmed kunna återgå i, eller kunna söka, arbete”. Vänsterpartiet anser att ett syfte bör tas fram enligt den nationella samordnarens förslag, men att det också bör innehålla en formulering om ekonomisk trygghet.

Regeringen bör återkomma med förslag om att ta fram ett syfte för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen med lydelsen ”att individen ska återfå arbetsförmåga och därmed kunna återgå i, eller kunna söka, arbete samt säkerställas ekonomisk trygghet under processen”. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet anser likväl att målet för politikområde och utgiftsområde 10 måste justeras utifrån ett större fokus på människors behov av trygghet och rehabilitering. Det

ska vara vägledande för regeringens formuleringar i Försäkringskassans regleringsbrev som inte längre ska innehålla skrivningar om att hålla sjuktalen nere.

Regeringen bör återkomma med förslag om ändringar i målet för utgiftsområde 10 till ”att ge ekonomisk trygghet vid sjukdom och ett effektivt stöd för att individen ska återfå arbetsförmågan och återgå i arbete” och låta det vägleda Försäkringskassans regleringsbrev. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.2 Upprättelse för de utförsäkrade

Politiska åtstramningar och försämringar av sjukförsäkringen under tidigare regeringar, samt brister i handläggningen, har fått långtgående konsekvenser för tusentals människor. En kriskommission bör tillsättas med uppdraget att granska Försäkringskassans arbetssätt och regeringens styrning, inhämta kunskap från forskning, arbetsmarknadens parter och civilsamhället samt föreslå hur drabbade kan kompenseras eller återinträda i försäkringen. Kommissionen bör också se över skyddet för SGI och konsekvenserna av utförsäkringarna. En sådan granskning behövs både för att ge upprättelse och för att förhindra att samma fel upprepas.

Regeringen bör tillsätta en kriskommission för sjukförsäkringen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

3.3 Rättshjälp, överklaganden och återkrav

Den som får avslag eller återkrav måste ha reella möjligheter att förstå beslutet och få det prövat. Juridiskt stöd kan vara avgörande, men få socialförsäkringsärenden drivs vidare och inkomsttaket för rättshjälp har inte följt löneutvecklingen. Rättssäkerheten får inte vara beroende av den enskildes ekonomi, juridiska kunskaper eller förmåga att själv driva en komplicerad process.

Regeringen bör återkomma med förslag om att stärka rätten till rättshjälp. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Sedan myndigheters beslut om betalningsskyldighet blev direkt verkställbara har den enskildes skydd försvagats. Arbetet mot fusk får inte innebära att människor drabbas av Kronofogden på grund av mindre misstag eller fel som myndigheten själv har orsakat.

Regeringen bör se över konsekvenserna av propositionen *Snabbare och enklare verkställighet av myndighetsbeslut* (2021/22:206) och återkomma med förslag om hur

de problem som uppstått kan åtgärdas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Under de senaste åren har flera fall av orimliga återkrav från Försäkringskassan uppmärksammats. Problemen är särskilt tydliga inom assistansen, men drabbar även personer med andra ersättningar som inte har gjort något fel. Inom sjukförsäkringen har människor exempelvis fått stora återkrav efter att Försäkringskassan retroaktivt ändrat sin bedömning på lösa grunder.

Inspektionen för socialförsäkringen har riktat allvarlig kritik mot Försäkringskassans återkravshantering. I en granskning av sjukpenning och föräldrapenning fann myndigheten rättsliga brister i 59 procent av ärendena. Sådana brister kan leda till återkrav som saknar grund och göra det svårt för den enskilde att förstå och överklaga beslutet.

Samtidigt är det både dyrt och krävande att bestrida ett återkrav. Människor riskerar därför att få sina liv sönderslagna utan rimliga möjligheter att få upprättelse. Det är inte acceptabelt att brister långt tillbaka i tiden får så stora konsekvenser för den enskilde samtidigt som hanteringen är rättsosäker. Återkrav bör därför pausas medan reglerna görs begripliga, proportionerliga och rättssäkra.

Regeringen bör återkomma med förslag om att pausa alla återkrav inom socialförsäkringen och assistansen, förutom de som grundas på avsiktligt fusk. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Pausen ska användas för att utreda hur återkraven kan genomföras på ett rimligt och rättssäkert sätt som inte drabbar enskilda orimligt hårt. Utredningen bör föreslå en ny preskriptionsgräns för felaktiga utbetalningar, med undantag för felaktigheter grundade i medvetet fusk samt föreslå regleringar som innebär att mottagare av ersättningar eller bidrag aldrig ska kunna bli återbetalningsskyldiga om felet beror på utbetalande myndighet.

Regeringen bör tillsätta en utredning om hur återkraven kan genomföras på ett rimligt och rättssäkert sätt som inte drabbar enskilda orimligt hårt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 En individuell och sammanhållen sjukskrivningsprocess

4.1 Rehabiliteringskedjan och befintligt skick

Rehabiliteringskedjan innebär att rätten till sjukpenning prövas vid fasta tidsgränser. Efter 90 dagar bedöms om den sjukskrivne kan utföra ett annat arbete hos sin arbetsgivare. Efter 180 dagar prövas arbetsförmågan som huvudregel mot normalt förekommande arbeten inom en angiven yrkesgrupp. Efter förändringar som Vänsterpartiet drev igenom kan denna prövning i vissa fall skjutas upp. Förändringarna har minskat antalet avslag, men systemet är fortfarande inte tillräckligt anpassat efter den enskildes behov och möjligheter att återgå i arbete.

De fasta tidsgränserna styr Försäkringskassans handläggning och kontakter med den sjukskrivne. Det kan leda till att insatser försenas, trots att det finns underlag för att genomföra dem tidigare, och att handläggaren får en sämre helhetsbild av den enskildes situation. Återkommande prövningar och hotet om att förlora sjukpenningen kan dessutom påverka hälsan och tillfrisknandet negativt. Vissa sjukskrivna bör därför kunna beviljas sjukpenning under längre perioder utan återkommande prövningar.

Vänsterpartiet vill avskaffa rehabiliteringskedjan och ersätta den med en individanpassad steg-för-steg-modell utan fasta tidsgränser. Handläggaren ska tillsammans med den sjukskrivne, vården och andra berörda aktörer avgöra när nästa steg i rehabiliteringen bör tas. Det skulle möjliggöra tidigare och bättre anpassade insatser, ge den sjukskrivne större inflytande och skapa en mer sammanhållen och förutsägbar process. Modellen bör också ge en tydligare övergång till sjuk- eller aktivitetsersättning för personer som inte kan återgå i arbete.

Regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa rehabiliteringskedjan till förmån för en återgång till steg-för-steg-modellen med nödvändiga ändringar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Bedömningen av arbetsförmågan måste också utgå från den försäkrade i befintligt skick. Sedan förändringarna i sjukförsäkringen 2008 får Försäkringskassan inte längre ta individuell hänsyn till faktorer såsom ålder, kön och tidigare arbetslivserfarenhet vid bedömning av arbetsförmågan. Detta trots att sådana faktorer kan göra att samma sjukdom får helt olika konsekvenser för olika människors möjligheter att försörja sig genom arbete. Att ta individuell hänsyn innebär inte att kraven ska vara olika, utan att arbetsförmågans faktiska konsekvenser måste bedömas rättvist.

Regeringen bör återkomma med förslag om förändringar i sjukförsäkringen som gör det möjligt att bedöma arbetsförmågan hos den försäkrade utifrån dennes befintliga skick. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.2 Flexiblare sjukskrivning, studier och arbete

Dagens fyra nivåer för sjukpenning är ofta för grova. Fler nivåer skulle göra det lättare att stegvis pröva en ökad arbetstid utan att riskera hälsan eller hela ersättningen. Flexibiliteten behöver kunna användas både när arbetsförmågan ökar och när den tillfälligt försämras under återgången.

Regeringen bör återkomma med förslag på mer flexibla regler avseende den möjliga omfattningen av en sjukskrivning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Studier kan vara en väg tillbaka till arbete för den som på grund av sjukdom inte längre kan arbeta inom sitt tidigare yrke. TCO:s undersökningar visar att många långtidssjukskrivna efterfrågar bättre möjligheter att pröva sin studieförmåga och bedömer att det skulle kunna förkorta sjukskrivningen. Behovet är särskilt tydligt bland personer som sjukskrivits för psykisk ohälsa.

Möjligheten att studera med rehabiliteringspenning är i dag begränsad. Reglerna bör därför utvidgas så att fler kan studera i omställningssyfte, även inom ramen för en längre eller tidigare påbörjad utbildning. Det kan underlätta ett yrkesbyte och ge fler möjlighet att återgå till ett arbete där deras kompetens och erfarenhet tas till vara.

Regeringen bör återkomma med förslag om utvidgad rätt till studier under rehabiliteringen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Även möjligheten att pröva ett annat arbete behöver stärkas. Statligt stödda anställningar kan minska arbetsgivares tvekan och ge den sjukskrivne en realistisk väg tillbaka. I dag finns det begränsade möjligheter att prova ett nytt arbete som subventioneras genom s.k. nystartsjobb, vilket kräver att man varit borta från arbetslivet under en längre tid eller är nyanländ. Stödet bör utformas så att den enskilde kan pröva sin arbetsförmåga utan att omedelbart riskera sin ekonomiska trygghet.

Regeringen bör utreda hur återgången till arbete efter sjukskrivning kan underlättas genom anställningar med statligt stöd. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4.3 Sjukpenningsgrundande inkomst och stöd till personer utanför försäkringen

Ingen ska kunna förlora sin sjukpenninggrundande inkomst (SGI) från en dag till en annan. Men det har varit verkligheten för tusentals människor när de slängts ut ur systemet efter att Försäkringskassan avslagit deras sjukansökan vid de olika stegen i rehabiliteringskedjan. Ett grundproblem är att sjukskrivna bedöms som arbetsföra av Försäkringskassan men för sjuka för att arbeta av Arbetsförmedlingen. I juni 2023 presenterades slutbetänkandet *Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst* (SOU 2023:30). Betänkandet innehåller en översyn av reglerna för SGI och förslag på förbättringar som gör det lättare att kvalificera sig för sjukpenninggrundande inkomst och minskar risken att falla ur systemet. Ett regelverk som i större utsträckning bygger på historiska och aktuella inkomster skulle omfatta fler med oregelbundna anställningar och minska risken att falla ur försäkringen. Ett stabilare SGI-skydd är särskilt betydelsefullt för behovsanställda, egenföretagare och andra med varierande inkomster.

Regeringen bör återkomma med förslag om att förbättra systemet med sjukpenninggrundande inkomst utifrån förslagen i *Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst* (SOU 2023:30). Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Personer som saknar SGI, har medicinska begränsningar och får försörjningsstöd riskerar att hamna mellan socialtjänsten, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Deras behov av stöd till arbete måste identifieras och mötas. Utan ett tydligt ansvar riskerar människor att bli kvar i försörjningsstöd utan att få vare sig rehabilitering eller arbetslivsinriktade insatser.

Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur de individer som har medicinska begränsningar, saknar sjukpenninggrundande inkomst och uppbär försörjningsstöd kan få stöd att kunna återgå i eller få arbete. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Sjuk- och aktivitetsersättning

5.1 Villkoren för ersättning

Kraven för sjukersättning är alltför hårda. Efter de skärpningar som genomfördes av den borgerliga regeringen 2008 fick Sverige de hårdaste kraven av alla OECD-länder för att bevilja sjukersättning. Den tidsbegränsade sjukersättningen har avskaffats och kraven för att beviljas permanent sjukersättning har höjts. Nu krävs att arbetsförmågan bedöms vara nedsatt för all överskådlig framtid. Den sjuke måste därmed i princip kunna visa att arbetsförmågan är nedsatt permanent, något som naturligtvis är svårt även för många personer vars framtida möjligheter att återgå till arbete är mycket små. De hårda kraven och bristen på alternativ gör att människor som är för sjuka för att arbeta hänvisas till försörjningsstöd eller till att leva på sin partner. Det är en omänsklig ordning som måste åtgärdas. Den som har mycket små möjligheter att arbeta ska inte behöva visa att arbetsförmågan är nedsatt för all framtid. Prövningen bör göras i tydliga treårsperioder och bygga på samma arbetsmarknadsbegrepp som används i sjukpenningen. Regelverket måste kunna ge trygghet även när en medicinsk prognos inte kan sträcka sig genom hela det återstående arbetslivet.

Regeringen bör återkomma med förslag om att kravet för att beviljas sjukersättning bör baseras på de treårsperioder som löper mellan att rätten till ersättning prövas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Arbetsmarknadsbegreppet i sjuk- och aktivitetsersättningen bör ändras till det som används vid prövning av rätt till sjukpenning. Det innebär att prövning av arbetsförmågan ska göras mot förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller mot något annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Förslagen i SOU 2021:69 om ett tydligare beviskrav, större möjligheter till arbete, studier och ideell verksamhet samt bättre stöd från Arbetsförmedlingen bör också tas vidare. Sammantaget skulle detta göra ersättningen mindre passiv och ge bättre möjligheter att ta till vara den arbetsförmåga som finns.

Regeringen bör återkomma med förslag om att förbättra sjuk- och aktivitetsersättningen utifrån förslagen i SOU 2021:69. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5.2 En utvecklad trygghetspension

När pensionsåldern höjs måste det finnas ett starkt skydd för dem som inte orkar arbeta längre. Alla människor har inte samma förutsättningar att förlänga arbetslivet. Den som har arbetat länge i ett fysiskt eller psykiskt krävande yrke löper betydligt större risk att få sin arbetsförmåga nedsatt innan pensionsåldern. Höjda åldersgränser får därför inte innebära att människor tvingas arbeta tills kroppen eller hälsan helt har tagit slut, eller att de måste ta ut sin ålderspension i förtid och därmed leva med en lägre pension under resten av livet.

De särskilda äldrereglerna inom sjukersättningen, den s.k. trygghetspensionen, har förbättrat möjligheterna för äldre och utslitna arbetstagare att få ersättning. Reglerna innebär att arbetsförmågan för den som befinner sig nära pensionsåldern inte behöver prövas mot hela arbetsmarknaden. I stället kan arbetsförmågan prövas mot sådana normalt förekommande arbeten som personen har haft erfarenhet av under de senaste 15 åren eller mot något annat lämpligt arbete som faktiskt finns tillgängligt för personen.

Trygghetspensionen var ett viktigt steg i rätt riktning, men skyddet är fortfarande otillräckligt. Reglerna är knutna till riktåldern, vilket innebär att även åldersgränsen för att omfattas av dem förskjuts uppåt när riktåldern höjs. Samtidigt förbättras inte människors hälsa eller arbetsförmåga automatiskt för att pensionsåldern höjs. Personer som har arbetat inom exempelvis äldreomsorgen, industrin, byggsektorn eller transportbranschen kan därför hamna i ett glapp där de inte längre klarar sitt arbete men ändå inte omfattas av de särskilda reglerna.

Trygghetspensionen bör därför utvecklas i riktning mot en särskild, behovsprövad övergångspension i enlighet med LO:s förslag. Övergångspensionen bör fungera som en trygg brygga mellan arbetslivet och ålderspensionen för personer som på grund av sjukdom eller nedsatt arbetsförmåga inte kan arbeta fram till riktåldern. Rätten till ersättning bör kunna prövas från en fast åldersgräns på 60 år, i stället för att följa den stigande riktåldern.

För att fler med nedsatt arbetsförmåga ska omfattas behöver också dagens krav på att arbetsförmågan ska vara stadigvarande nedsatt ersättas med ett mer rimligt krav på att den ska vara nedsatt under överskådlig tid. Bedömningen bör utgå från den medicinska prognos som hälso- och sjukvården faktiskt kan göra och inte behöva avse tiden efter att personen har uppnått pensionsåldern. Det bör också utredas hur övergångspensionen kan användas förebyggande när fortsatt arbete riskerar att ytterligare försämra en persons hälsa och arbetsförmåga.

Även personer som har arbetat i anpassade anställningar, exempelvis hos Samhall, måste omfattas. Deras arbetsförmåga bör kunna prövas mot de arbeten som de faktiskt har haft under de senaste 15 åren. Ingen ska utestängas från skyddet därför att anställningen har varit anpassad efter en redan nedsatt arbetsförmåga.

Ersättningen måste samtidigt ge ekonomisk trygghet och inte leda till en lägre framtida pension. Den bör därför baseras på den verkliga arbetsinkomst som personen hade innan arbetsförmågan blev nedsatt. Ersättningen och pensionsrätterna bör också följa inkomstutvecklingen, så att människor inte missgynnas ekonomiskt av en längre period med övergångspension.

En behovsprövad övergångspension skulle ge ett mer träffsäkert skydd för dem som inte kan arbeta fram till riktåldern, utan att innebära en generell rätt till pension från 60 års ålder. Den skulle samtidigt motverka att höjda pensionsåldrar främst drabbar dem som har haft de mest slitsamma arbetsliven och de minsta ekonomiska marginalerna.

Regeringen bör utreda hur trygghetspensionen kan utvecklas till en behovsprövad övergångspension som kan beviljas från 60 års ålder, i enlighet med de principer som anges i motionen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5.3 Ersättningsnivåer och kommunala avgifter

Sjuk- och aktivitetsersättningen ska ge en rimlig ekonomisk trygghet. Den inkomstrelaterade ersättningen bör höjas så att långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning inte leder till varaktig fattigdom. Ersättningen behöver därför både ge ett tillräckligt skydd från början och följa den ekonomiska utvecklingen över tid.

Regeringen bör återkomma med förslag om att höja ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen till 80 procent av antagandeinkomsten. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

En höjd garantinivå får inte ätas upp av höjda kommunala avgifter. Förändringar måste utformas så att den enskildes disponibla inkomst faktiskt ökar. Reformernas fördelningspolitiska syfte går annars förlorat för personer med insatser som är avgiftsbelagda i kommunen.

Regeringen bör återkomma med förslag om att höjd garantinivå i sjuk- och aktivitetsersättningen inte ska leda till höjda kommunala avgifter för den enskilde. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Förebyggande arbete, rehabilitering och återgång i arbete

6.1 Preventions- och rehabiliteringsersättning

Förebyggande insatser ska kunna sättas in innan ohälsa leder till långvarig sjukskrivning. I betänkandet *En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet* (SOU 2021:69) föreslås också förändringar avseende förmåner vid rehabilitering. Förmånen förebyggande sjukpenning föreslås ersättas med en ny förmån kallad preventionsersättning som ska bestå av preventionspenning, som beviljas för att ersätta inkomstförlust vid förebyggande behandling, och preventionsbidrag, som ersätter kostnaderna för behandlingen. Dagar med den nya förmånen preventionsersättning ska inte räknas som dagar i sjukfall och därmed heller inte som dagar i rehabiliteringskedjan.

Förändringar föreslås även i rehabiliteringspenningen så att den kan beviljas steglöst för inkomstförlust motsvarande den tidsåtgång som rehabiliteringen tar i anspråk. Utredningen föreslår också att dagar med rehabiliteringspenning ska ingå i rehabiliteringskedjan men att arbetsförmågan inte ska bedömas mot de fasta tidsgränserna i kedjan. Därmed kommer den försäkrades arbetsförmåga fortsatt bedömas mot nuvarande arbete så länge rehabilitering i syfte att återgå till det pågår. Slutligen föreslår utredningen att Försäkringskassan ska se till att den försäkrades behov av rehabilitering klarläggs snarast, men senast dag 60 i sjukfallet. Vänsterpartiet välkomnar utredningens förslag och anser att regeringen snarast bör lägga dem på riksdagens bord.

Regeringen bör återkomma med förslag baserade på betänkandet *En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet* (SOU 2021:69). Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.2 Arbetsgivarens ansvar

Arbetsgivaren har en nyckelroll både i att förebygga ohälsa och i återgången till arbete. Trots lagkrav brister många arbetsplatser i rehabiliteringsarbetet. Drivkrafterna, uppföljningen och tillgången till kvalificerat stöd behöver därför stärkas. Arbetsanpassning och tillgång till expertstöd måste fungera i praktiken och inte stanna vid formella planer. Arbetsgivarnas bristande incitament för att motverka

sjukskrivningar har slagits fast i ESO-rapporten *Sjukskrivningarnas anatomi* (2016:2) och en OECD-rapport från 2009.

Regeringen bör återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarnas drivkrafter att hålla sjukfrånvaron nere. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

När den egna kompetensen inte räcker ska arbetsgivaren konsultera företagshälsovård eller annan expertresurs. Kunskapen om vilka arbetsplatsinriktade insatser som fungerar måste också samlas och spridas. Det stärker kvaliteten i åtgärderna och ökar möjligheten att anpassningarna verkligen leder till en hållbar återgång. I sitt betänkande *Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess* (SOU 2020:24) gör den nationella samordnaren för en välfungerande sjukskrivningsprocess bedömningen att det arbetsplatsinriktade stödet för återgång i arbete behöver stärkas. Samordnaren konstaterar att mellan 16 och 35 procent av sjukskrivna individer med en anställning bedöms få otillräckligt arbetsplatsinriktat stöd.

Regeringen bör återkomma med förslag om att stärka arbetsgivarens skyldighet att konsultera en expertresurs vid återgång i arbete genom reglering i 30 kap. 6 § SFB enligt betänkandet *Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess* (SOU 2020:24). Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Den nationella samordnaren konstaterar att det i dag inte finns någon aktör med ansvar för att samla in, sammanställa och sprida kunskap inom området arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete. Samordnaren föreslår därför att Myndigheten för arbetsmiljökunskap ska ges detta uppdrag, vilket Vänsterpartiet instämmer i.

Regeringen bör ge Myndigheten för arbetsmiljökunskap i uppdrag att samla in, sammanställa och sprida kunskap om arbetsplatsinriktat stöd för återgång i arbete. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6.3 Försäkringskassans stöd, samordning och resurser

Den sjukskrivne förväntas ofta själv hålla ihop kontakter, information och ansökningar. Försäkringskassan bör ge praktiskt stöd även när myndigheten inte samordnar rehabiliteringsinsatser. Stödet behöver anpassas efter individens förmåga att hantera myndighetskontakter under sjukdom.

Regeringen bör ge Försäkringskassan i uppgift att, inom ramen för sitt ansvar i 30 kap. SFB, bistå försäkrade som är i behov av stöd i kontakter med andra aktörer i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen i enlighet med betänkandet *Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess* (SOU 2020:24). Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Medicinska uppgifter behöver kunna lämnas på ett enklare och säkrare sätt, med respekt för den enskildes integritet. Tydliga former för informationsutbytet kan samtidigt minska onödig administration för vården. Att lämna medicinska uppgifter kräver samverkan både för själva överföringen och för att komma överens om vilka uppgifter som ska lämnas. Eftersom det ofta handlar om känsliga uppgifter krävs noggranna avvägningar kring hur utbytet av dem ska regleras med hänsyn till den individuella integriteten. Den nationella samordnaren för en välfungerande sjukskrivningsprocess rekommenderade att frågan utreds. Vänsterpartiet delar den bedömningen.

Regeringen bör utreda hur hälso- och sjukvårdens lämnande av medicinska uppgifter inom ramen för sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen kan underlättas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Försäkringskassans samordningsansvar behöver bli en faktisk skyldighet. Ingen ska förlora ersättning eller sjukpenningsgrundande inkomst därför att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen gör olika bedömningar eller inte planerar övergången tillsammans. Den försäkrade ska möta en sammanhållen process, inte behöva bära konsekvenserna av brister mellan myndigheterna.

Regeringen bör återkomma med förslag om att ändra Försäkringskassans samordningsansvar till en samordningsskyldighet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Den politiska styrningen av Försäkringskassan mot minskade antal sjukdagar har lett till spänningar mellan Försäkringskassan och läkarkåren. Läkare vittnar om att Försäkringskassan ifrågasätter sjukintyg från vården på oklara och märkliga grunder. Den behandlande läkarens kunskap om patienten måste väga tyngre och dialogen mellan vården och Försäkringskassan förbättras. En bättre dialog kan också minska behovet av återkommande kompletteringar och förkorta handläggningstiderna.

Regeringen bör återkomma med förslag om att behandlande läkares bedömningar och läkarintyg från denne ska uppvärderas och att samordningen mellan sjukvården och

Försäkringskassan ska förstärkas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Försäkringskassan behöver långsiktiga resurser som motsvarar uppdraget. Otillräcklig bemanning leder till sämre tillgänglighet, längre handläggningstider och svagare stöd till den försäkrade. Stabil finansiering är en förutsättning för kontinuitet, kompetens och en mer aktiv handläggning. Försäkringskassan har haft ett ansträngt ekonomiskt läge under flera år, vilket påverkar såväl tillgänglighet som handläggningstider. De långa handläggningstiderna skapar stora problem för de som söker sjukpenning eller andra ersättningar.

Regeringen bör återkomma med åtgärder som säkerställer att Försäkringskassan har de resurser som myndigheten behöver. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Ekonomisk trygghet vid sjukdom

7.1 Karensavdraget

Karensavdraget pressar människor att arbeta trots att de är sjuka. För den som har små ekonomiska marginaler kan inkomstbortfallet under den första sjukdagen vara svårt att bära. Många ställs därför inför valet att antingen gå till arbetet sjuka eller få ännu svårare att betala hyran, maten och andra nödvändiga utgifter. Det är inte ett verkligt val, utan ett ekonomiskt tvång som framför allt drabbar löntagare med låga inkomster.

Karensavdraget slår dessutom olika beroende på vilket arbete en person har. Tjänstemän som har möjlighet att arbeta hemifrån med lindriga symptom kan i större utsträckning undvika inkomstbortfallet, medan den med arbetsuppgifter som måste utföras på plats inte har den möjligheten. Det handlar exempelvis om personal inom äldreomsorgen, sjukvården, förskolan, handeln, restaurangbranschen, industrin eller kollektivtrafiken, där sjukdom för dessa grupper som regel innebär att inkomsten minskar direkt.

Erfarenheterna från pandemin visade tydligt betydelsen av att människor har ekonomiska möjligheter att följa rekommendationer om att stanna hemma vid sjukdom. Samma grundläggande princip bör gälla även utanför en pandemi. Ingen ska behöva välja mellan att skydda sin egen och andras hälsa och att klara månadens utgifter. Karensavdraget bör därför avskaffas.

Regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa karensavdraget. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.2 Indexering och ersättningsnivåer inom socialförsäkringen

För alltför många människor i Sverige är sjukdom eller funktionsnedsättning synonymt med fattigdom. Antingen till följd av att de inte får den ersättning som de har rätt till eller för att ersättningsnivåerna är för låga. Så ska det inte behöva vara. Att ersättningsnivåerna inte höjs i samma takt som löneutvecklingen leder till att klyftorna i samhället ökar. Sämst ekonomisk standard har de som lever på sjuk- eller aktivitetsersättning. Denna grupp uppbär i regel ersättningen under en längre tid, varför levnadsstandarden ofta är ansträngd.

För att stärka socialförsäkringens inkomstutjämnande effekt anser Vänsterpartiet att ersättningarna i den bör vila på ett antal principer som varierar beroende på typ av ersättning. Vänsterpartiet anser att de inkomstrelaterade ersättningarna, inkluderat tak och grundnivåer, ska inkomstindexeras. Kostnadsrelaterade ersättningar, såsom barnbidrag och bostadsbidrag, ska prisindexeras och fasta belopp ska endast användas undantagsvis. Vidare anser vi att ersättningsnivåer och tak bör utformas så att 80 procent av löntagarna får 80 procent av lönen i ersättning. Dessa principer vägleder Vänsterpartiets politik avseende tak och nivåer på ersättningar inom socialförsäkringen.

Regeringen bör återkomma med förslag om att indexera tak och ersättningsnivåer i socialförsäkringen enligt principerna beskrivna i motionen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Taken bör sättas så att en stor majoritet av löntagarna får ett reellt skydd vid sjukdom. Då kan sjukförsäkringen även fortsättningsvis vara ett gemensamt system för breda löntagargrupper.

Taken i sjukförsäkringen bör höjas så att 80 procent av löntagarna har inkomster under taket. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Taket för arbetssökande är ett fast belopp som har urholkats över tid. Det bör höjas och därefter inkomstindexeras. Skillnaden gentemot andra försäkrade bör inte växa enbart därför att beloppet saknar automatisk uppräkning.

Regeringen bör återkomma med förslag om att höja taket i sjukpenningen för arbetssökande till 753 kronor per dag och inkomstindexera det. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Levnadskostnaderna minskar inte efter ett års sjukskrivning. Sänkningen till fortsättningsnivå bör därför avskaffas. En sänkt ersättning riskerar i stället att försvåra rehabiliteringen genom ökad ekonomisk stress.

Regeringen bör återkomma med förslag om att avskaffa bestämmelserna om sjukpenning på fortsättningsnivå så att den som har sjukpenning i över ett år fortsatt får 80 procent av SGI. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Även sjukpenning i särskilda fall måste följa den ekonomiska utvecklingen. Det är viktigt för personer som redan har en mycket begränsad ekonomisk marginal.

Regeringen bör indexera nivåerna på sjukpenning i särskilda fall. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.3 Sorgepeng

Sorg är inte en sjukdom, men kan under en period göra det omöjligt att arbeta fullt ut. Dagens regler är otillräckliga och saknar den flexibilitet som behövs efter förlusten av en närstående. Ett särskilt stöd skulle bättre kunna anpassas till att arbetsförmågan kan variera under den första tiden efter ett dödsfall.

Regeringen bör tillsätta en utredning om hur ett system med sorgepeng skulle kunna införas i Sverige med inspiration från det norska och danska systemet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8 Arbetsskadeförsäkringen

Den som skadas eller blir sjuk av sitt arbete ska få stöd och ekonomisk kompensation. I dag är grundkraven och bevisreglerna så stränga att många inte får sin sak prövad eller sin arbetsskada erkänd. Det drabbar särskilt grupper med psykosociala arbetsskador och bidrar till ojämställda utfall. Försäkringen måste fungera som ett verkligt komplement till sjukförsäkringen och ersätta den långvariga inkomstförlust som arbetsskadan orsakar.

Förslagen i SOU 2023:53 innebär bland annat lägre trösklar för prövning, tydligare hänsyn till att den försäkrade är försäkrad i befintligt skick och ett avskaffande av vissa undantag för smitta och psykosociala faktorer. De inkluderar också att Försäkringskassan tidigare bör uppmärksamma om ett sjukfall kan vara en arbetsskada. Förslagen skulle göra det möjligt för fler arbetsskadade att få en materiell prövning och bidra till mer jämställda och rättssäkra utfall.

Regeringen bör återkomma med förslag om att förbättra arbetsskadeförsäkringen utifrån förslagen i *En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring – för bättre ekonomisk trygghet, kunskap och rättssäkerhet* (SOU 2023:53). Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Nadja Awad (V)

Linnea Bengtsson (V)

Ida Gabrielsson (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Frida Tånghag (V)

Jennifer Merelaid Hankins (V)

Jonas Lindberg (V)

Daniel Bernmar (V)